

Loimaan kaupungin arviointikertomus 2023

Kuva Emma Pakkanen

TARKASTUSLAUTAKUNTA

SISÄLLYSLUETTELO

Loimaan kaupungin	1
arviointikertomus 2023	1
1. Puheenjohtajan tervehdys	3
2. Tarkastuslautakunta 2023	4
2.1. Kokoonpano	4
2.2. Esteellisyydet	5
2.3. Toiminta vuonna 2023	5
3. Tarkastuslautakunnan keskeisimmät havainnot	5
4. Kaupungin talous	6
4.1. Taloudellinen asema ja kehitys	6
4.2. Talouden tasapainottamistarve ja toimenpiteet	6
4.3. Kuntakonsernin ohjaus ja valvonta sekä konserniyhteisöille asetettujen tavoitteiden toteutuminen	6
5. Investoinnit	8
6. Kuntalaisten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet	9
7. Vuoden 2023 tilinpäätös, johtopäätökset	10
8. Vuoden 2022 arviointikertomuksen toimenpide-esitysten toteutuminen	10
9. Hallintopalveluala	10
9.1. Kaupunginvaltuusto	11
9.2. Tarkastuslautakunta	11
9.3. Keskusvaalilautakunta	11
9.4. Kaupunginhallitus	11
10. Konserniyhtiöt ja muut osallisuudet	11
10.1. Tytäryhteisöt	12
10.2. Kuntayhtymät	13
10.3. Loimaan Vesi -liikelaitos	14
11. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen - hyvinvointitoimikunta	15
12. Sivistyspalveluala	16
12.1. Varhaiskasvatus	17
12.2. Perusopetus	18
12.3. Vapaa-aikapalvelut	19
13. Tekninen- ja ympäristöpalveluala	21
14. Tarkastuslautakunnan toimenpide-esitykset	23
15. Allekirjoitukset	23

1. Puheenjohtajan tervehdys

Kun palataan normaaliin; näin puhuttiin joissain yhteyksissä vielä pari vuotta sitten. Mikä on tuo normaali, ei ehkä olekaan aivan niin selkeä käsite. Vuodet eivät noudata keskenään "normaalia" kaavaa ja oikeastaan muutos on pysyvää. Covid-19, Ukrainan tilanne, SoTe -uudistus, vihreä siirtymä sekä kaikki muu ympärillämme tapahtuva on muutosta. Se, kuinka hyvin osaamme vastata muuttuvaan tilanteeseen ja sopeutua, määrittää kulkemaamme polkua tulevaisuuteen. Kristallipalloa meillä ei ole, joten voimme tehdä vain ennusteita tulevasta. Nämä ennusteet kuitenkin viitoittavat tien, jota kulkea. Ei myöskään ole väärin välillä eksyä ja arvioida tilanteita uudestaan.

Loimaan kaupungilla on talousmielessä viime vuosina ollut hyvä polku kuljettavana. Vuosi 2023 oli myös taloudellisesti ylijäämäinen jo neljännen perättäisen kerran ja velkojakin saatiin maksettua. Vaikka on paljon asioita tehtävänä ja investointeja tulee viedä eteenpäin, on syytä muistaa, että velkaraha on jossain vaiheessa maksettava takaisin. Investointien ei aina tarvitse olla rahallisesti suuria. Asumisen teemavuosi ja kylien huomioon ottaminen on varmasti lisännyt uskoa tulevaisuuteen ja saanut aikaan positiivista henkeä. Kylät ovat, ja tulevat olemaan, osa Loimaan kaupunkiamme, joten tämän voimavaran hyödyntäminen on kaikkien etu.

Vuoden 2023 arviointikertomuksen laatimista hankaloitti tiedonsaannin vaikeus. Sähköisestä kokousjärjestelmästä ei löytynyt kaikkia dokumentteja vaan näitä jouduttiin etsimään. Tällaiset perusasiat pitäisi olla kunnossa myös päätöksenteossa, eli jaetaan riittävästi tietoa niin päätöksentekijöille, kuin kuntalaisille. Tarkastuslautakunta on nyt käsissäsi olevaan vuoden 2023 arviointikertomukseen pyrkinyt löytämään tietoa ja arvioimaan toimintoja laajalti eri osa-alueilta. Antoisia lukuhetkiä!

Loimaalla, Alastaron kylällä 28.5.2024

Markku Pulliainen

2. Tarkastuslautakunta 2023

Tarkastuslautakunnan tehtävät muodostuvat kuntalain 121 §:n ja kaupungin hallintosäännön 71–77 §:ien edellyttämien tehtävien mukaan. Tarkastuslautakunnalle määritellyt tehtävät ovat:

1. Valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat
2. Arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla
3. Arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää
4. Huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta
5. Valvoa 84 §:ssä säädetyin sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi
6. Valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi

2.1. Kokoonpano

Tarkastuslautakunnan kokoonpano 1.1.-31.12.2023 on esitetty seuraavassa taulukossa. Tarkastuslautakunnan kokoonpano säilyi samana koko tarkasteluvuoden 2023. Kokoukset ovat toteutuneet hybridikokouksina, jolloin niihin on ollut mahdollista osallistua myös etäyhteyden kautta. Tarkastuslautakunta kokoontui 10 kertaa vuonna 2023.

Varsinainen jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Pulliainen Markku, pj.	Hämäläinen Juhani
Heinonen Riina, vpj.	Mikkola Hannes

Boenisch Maiju
Helander Mimosa
Kannisto Kimmo
Kojo Sakari
Ollila Riikka

Leinonen Hanna-Mari
Ollilainen Suvi
Kannisto Liisa
Uusitalo Ilari
Huhti Elina

Tarkastuslautakunnan esittelijänä on toiminut Markku Pulliainen ja teknisenä valmistelijana sekä sihteerinä Sami Männistö.

2.2. Esteellisyydet

Tarkastuslautakunta on todennut varsinaisten jäsentensä osalta esteellisyydet seuraavasti:

- Riina Heinonen on esteellinen sivistyslautakunnan ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja hyvinvointitoimikunnan arviointiin
- Riikka Ollila on esteellinen elinympäristölautakunnan arviointiin
- Maiju Boenisch on esteellinen kaavatoimikunnan arviointiin
- Kimmo Kannisto on esteellinen Loimaan Vesi- liikelaitoksen arviointiin

2.3. Toiminta vuonna 2023

Tarkastuslautakunta on laatinut itselleen valtuustokaudelle 2021–2025 arviointisuunnitelman, jota käytetään lautakunnan toiminnan perusohjeena. Tilintarkastusyhteisö vaihtui KPMG:stä Talvea Julkishallinnon palvelut Oy:n tuottamaan palveluun vuosille 2023–2026, Jukka Vuorion ottaessa roolin vastuullisena tilintarkastajana. Tarkastuslautakunnasta osallistuttiin koulutukseen 1.9.2023.

Tarkastuslautakunta on kokouksissaan vuonna 2023 haastatellut seuraavia henkilöitä:

Jari Rantala, Kaupunginjohtaja
Katja Mäkelä, Talousjohtaja
Mikko Luoma, KPMG Tilintarkastaja
Teija Ek-Marjamäki, Kaupunginhallituksen puheenjohtaja
Paavo Laaksonen, Kehittämisjohtaja
Manne Pärkö, Sivistysjohtaja
Sanni Kiviniemi, Sivistyslautakunnan puheenjohtaja

3. Tarkastuslautakunnan keskeisimmät havainnot

Loimaalaisten lasten ja nuorten kokema koulu-uupumus on noussut tasaisesti. Loimaan strategiassa yhtenä kärkihankkeena on lasten ja nuorten Loimaa. Tarkastuslautakunta toivoo, että Loimaa strategiansa mukaisesti kiinnittää huomiota lasten ja nuorten hyvinvointiin enemmän.

Kuntalain mukaan kunnanvaltuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta. Loimaalla tämä päättävä elin on kaupunginvaltuusto. Tarkastuslautakunta otti kantaa jo vuoden 2022 arviointikertomuksessaan kaupunginvaltuuston todellisen asemaan päätöksenteossa. Loimaalla valtuuston kokousten lukumäärä vuodessa on vuonna 2023 vähentynyt edellisestä, seitsemästä kuuteen. Tarkastuslautakunta pitää näiden kokousten määrää pienenä valtuuston tehtävään nähden ja arvioi kaupunginvaltuuston vallan osaltaan luisuneen sen käsistä.

Tarkastuslautakunnalle on jäänyt epäselväksi, missä kulkee raja Loimaan kaupungin ja Loimaan Vesi- liikelaitoksen investointien ja rahaliikenteen välillä. Loimaan Vedeltä kohdistuu myös

lukumäärällisesti paljon laskuja Loimaan kaupungille (596kpl), joiden käsittelystä aiheutuu ehkä turhiakin hallinnollisia kuluja. Eikö niitä voisi yhdistää niin, että kappalemäärä vähenisi?

Kaupungin henkilöstöraportti vuodelta 2023 tuli kaupunginhallituksen käsittelyyn vasta arviointikertomuksen valmistumisen jälkeen, joten tarkastuslautakunta ei voinut hyödyntää sen sisältöä arviointikertomuksessa.

4. Kaupungin talous

Loimaan kaupungin tilikauden 2023 toteutunut ylijäämä oli 3,547 miljoonaa euroa, joka on noin 0,347 miljoonaa euroa suunniteltua enemmän. Kaupunki on tehnyt ylijäämäisiä tilinpäätöksiä jo useamman vuoden peräkkäin ja taseen kertynyt ylijäämä oli vuoden 2023 lopussa kaupungin osalta 7,834 miljoonaa euroa ja vastaavasti kaupunkikonsernin osalta kertynyt ylijäämä oli 25,370 miljoonaa euroa.

Loimaan omavaraisuusaste (oma pääoma verrattuna lainoihin) noussut vuodesta 2022 (42,6 %) -> 59,4 %:iin.

4.1. Taloudellinen asema ja kehitys

Kaupungin taloudellista asemaa voidaan pitää tällä hetkellä vakaana ja kohtuullisen hyvänä. Erityisesti konserniin kertynyttä ylijäämä voidaan pitää kuntakentässä jopa tavanomaista parempana. Loimaan Kaukolämmön osuus kertyneestä konsernin ylijäämästä on 7,664 miljoonaa euroa eli samaa suurusluokkaa kuin kaupungille kertynyt ylijäämä. Lounais-Suomen koulutuskuntayhtymä muodostaa konsernitaseen ylijäämästä yli 9 miljoonaa euroa (45,11 % kuntayhtymän kertyneistä ylijäämistä).

4.2. Talouden tasapainottamistarve ja toimenpiteet

Loimaan kaupungin osalta on tärkeää, että kaupungin talous pysyy jatkossakin tasapainoisena. Suuria alijäämäisiä tilikauden tuloksia ei tulevaisuudessa ole varaa tehdä. Kaupungin kulujen kasvattamisessa tulee olla erityisen varovainen, koska valtio-osuuksien kehitykseen liittyy tällä hetkellä merkittävää epävarmuutta.

4.3. Kuntakonsernin ohjaus ja valvonta sekä konserniyhteisöille asetettujen tavoitteiden toteutuminen

Kaupunkikonsernilla tarkoitetaan kaupungin ja yhden tai useamman muun yhteisön muodostamaa taloudellista kokonaisuutta, jossa kaupungilla on yksin tai yhdessä muiden kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen kanssa määräysvalta. Loimaan kaupungin vesihuoltolaitos kuuluu kaupungin sisäiseen konserniin ja yhdistellään suoraan kaupungin viralliseen tilinpäätökseen. Ulkoiseen konsernitaseeseen yhdistellään ne tytäryhteisöt, joissa kaupungilla määräysvaltaa (yli 50 prosenttia) ja kaupungin palveluja tuottavat kuntayhtymät omistuosuuksien suhteessa. Kuntalain mukaan tarkastuslautakunnan on arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset tavoitteet toteutuneet myös kuntakonsernissa. Konserniohje on uudistettu ja hyväksytty kaupunginvaltuustossa 13.6.2022.

Konsernirakenne vuoden 2023 alussa:

Liikelaitos	Omistusosuus
Loimaan Vesi -liikelaitos	100 %

Tytäryhteisö	Omistusosuus
Asunto- ja kiinteistöpoliittiset yhtiöt:	
Hulmin Huolto Oy	100 %
Kiinteistöosakeyhtiö Alastaro-koti	60 %
Kehitys Oy Kurittula	100 %
Kiinteistö Oy Loimaan Vuokra-asunnot	100 %
Kiinteistö Oy Telkantie 1	100 %
Energiapoliittinen yhtiö:	
Loimaan Kaukolämpö Oy	51 %

Kuntayhtymät	Omistusosuus
Lounais-Suomen koulutuskuntayhtymä	45,11 %
Varsinais-Suomen erityishuoltopiirin ky	5,98 %
Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin ky	5,09 %
Varsinais-Suomen liitto	3,55 %

Vuoden 2022 arviointikertomuksessa tarkastuslautakunta huomautti kaupunkia tytäryhteisöjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden asettamisesta ja seurannasta, johon vastineessaan kaupunki lupasikin täsmennystä ja tarkennusta jatkossa. Tästä saatiinkin näyttöä 30.6.2023 päivytyssä osavuosikatsauksessa.

Osavuosikatsauksen konsernitavoitteissa on todettu mm. seuraavaa: Kaupungin strategiset linjaukset, omistajaohjaus ja konserniohjeet otetaan huomioon tytäryhteisöjen toiminnan suunnittelussa, ohjauksessa ja päätöksenteossa. Lisäksi yhtiöt hankkivat omistajan kannan merkittäviin investointeihin. Tytäryhteisöjen taloudesta ja toiminnasta raportoidaan säännöllisesti. Konserniyhteisöt ja kuntayhtymät toimivat taloudellisesti ja kannattavasti.

Samaisen osavuosikatsauksen konserniyhtiöiden tilanteista ja tavoitteista vuodelle 2023 löytyvät kirjaukset kullekin yhteisölle erikseen. Lisäksi on käsitelty kunkin yhtiön taloudellista tilaa.

Tarkasteltaessa vuoden 2023 tilinpäätösasiakirjaa, tytäryhteisöjen toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista ei ole juurikaan kerrottu mitään, saatikka arvioitu toteumaa vuodelta 2023.

Tarkastuslautakunta toivoisi näkevänsä seuraavissa tilinpäätösasiakirjoissa kirjattuna tytäryhteisöjen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kuluneelta tilikaudelta, sekä arvion toteutumisesta yrityskohtaisesti.

Alastaro-kodin tilinpäätös saatiin kaupunginhallituksen käsiteltäväksi myöhässä. Syynä oli se, ettei yhteisössä ole noudatettu konserniohjetta. Tilintarkastuksen on siellä hoitanut Tilitoimisto TiliHelander Punkalaitumelta ja heillä on ollut resussipulaa. Loimaan kaupungin konserniohjeen mukaan missään tytäryhteisössä ei saa käyttää erillistä tilintarkastajaa, vaan jokaisen konserniyhteisön tulee käyttää kaupungin tilintarkastajaa.

5. Investoinnit

Loimaan kaupungin ja Vesi-liikelaitoksen investointimenot olivat vuonna 2023 yhteensä 5,2 milj. euroa (vuonna 2022: 3,2 milj. euroa), joista kaupungin osuus oli 3,2 milj. euroa. Kaupungin ja veden investointimenot ovat kasvaneet näin ollen 1,9 milj. euroa edellisvuoteen verrattuna, mutta kaupungin osuus on pysynyt käytännössä samana edelliseen vuoteen verrattuna. Investointituloja oli yhteensä 95 000 euroa (vuonna 2022: 35 000 euroa).

Loimaan kaupunki	TP 2022	TA+M 2023	TP 2023	Poikkeama	Käyttö %
Investointimenot	-3 286 000	-4 975 000	-3 257 306	1 717 694	65,5 %
Investointitulot	34 892	100 000	34 253	65 747	34,3 %
Investoinnit netto	-3 130 000	-4 875 000	-3 223 053	1 651 947	66,1 %

Vesi-liikelaitoksen vuoden 2023 investointimenot olivat 1,9 milj. euroa (Vuonna 2022: 1,4 milj. euroa), mikä jäi 0,4 milj. euroa talousarviota pienemmäksi. Investointimenot kasvoivat vuoteen 2022 verrattuna 0,5 miljoonaa euroa. Investointituloja ei ollut talousarviossa.

Vesi-liikelaitos	TP 2022	TA 2023	TP 2023	Poikkeama	Käyttö %
Investointimenot	-1 421 435	-2 356 000	-1 952 820	403 180	82,8 %
Investointitulot	0	0	0	0	
Investoinnit netto	-1 421 435	-2 356 000	-1 952 820	403 180	82,8 %

Kaupungin investointien toteutuminen 3,2 m€ jakaantuu karkeasti seuraavasti:

- Talonrakennus	224 k€
- Kunnallistekniikka	2,512 m€
- Kuljetusvälineet	185 k€
- Irtain omaisuus	51 k€
- Käyttöomaisuusarvopaperit	265 k€

Suurimpina yksittäisinä hankkeina ison osan investointirahoista haukkasivat Metsämaan jätevesipuhdistamo ja Satakunnantien kunnallistekniikan saneerausurakka.

Metsämaan jätevedenpuhdistamon osuus investoinneista vuonna 2023 oli 608 k€ joka sisältää kaupunginvaltuuston hyväksymän lisämäärärahan 170 k€. Puhdistamo otettiin käyttöön vuoden 2023 kesäkuussa. Puhdistamon ympäristölupa on voimassa vuoteen 2033 asti, mutta laitoksen tekninen käyttöikä on tätäkin pidempi. Ympäristöluvan jatkoa on mahdollista hakea, ja siitä on jatkossa vastuussa Loimaan vesi.

Kunnallistekniikan osuus kokonaisinvestoinneista on n. ¾ ja tässä kohden tarkastuslautakunnalle on jäänyt hieman epäselväksi, miten kustannukset jakaantuvat tai tulisi jakaantua kaupungin ja Loimaan Vesi -liikelaitoksen välillä? Loimaan Veden eriytettyssä tilinpäätöksessä todetaan, että vuoden 2023 aikana on investoitu Satakunnantien kunnallistekniikan peruskorjaukseen, mutta tarkastuslautakunta ei onnistunut löytämään tarkempaa erittelyä, miten kunnallistekniikan peruskorjauksesta aiheutuvat kulut todellisuudessa jakaantuivat.

Satakunnantien kunnallistekniikan saneerausurakan osuus investoinneista vuonna 2023 oli 920 k€. Rakennustöiden aloitus viivästyi markkinaoikeuteen jätetyn valituksen vuoksi, ja tämän takia työt saatiin alkamaan vasta huhtikuussa. Vuoden 2023 loppuun mennessä vesihuoltotöistä saatiin

valmiiksi n.75 % ja katurakentamisesta 50 %. Varhaisen talven tulon takia sovittiin urakoitsijan kanssa töiden keskeytyksestä, ja loppujen töiden loppuun saattamisesta vuoden 2024 aikana.

Toteutuneiden ja keskeneräisten investointien lisäksi on pidetty yllä listaa tarve- ja hankesuunnittelukohteista. Suurimpina yksittäisinä tehtävinä mainittakoon liikuntahallin tarveselvitys ja hankesuunnitelma sekä varhaiskasvatuksen palveluverkkoselvitykseen liittyvät Metsämaan ja Virtaan päiväkotien hankesuunnittelu.

Tarkastuslautakunta näkee yleisestikin myönteisenä kehityksenä sen, että tarve- ja hankesuunnittelukohteet on selkeästi listattu ja että kunkin kohteen tilasta on hyvä käsitys. Hyvänä asiana tarkastuslautakunta näkee myös sen, että listan hankkeisiin käytetään jo aivan alkuvaiheessa riittävästi resursseja alustavaa suunnitelmaa ja kustannusten arviointia varten. Näin voidaan tarjota päättäjille entistä valmiimpi tietopaketti, kun varsinaisista investointipäätöksistä ruvetaan keskustelemaan. On tärkeää ymmärtää myös se, että hyväksytty hankesuunnitelma ei vielä tarkoita automaattisesti hyväksyttyä investointia. Hankesuunnitelman pääasiallinen tarkoitus on siis tarjota päättäjille riittävät eväät määritellä mm. investointien tärkeys ja kiireellisyys.

Loimaan investointikykyyn / velanottokykyyn on kiinnitettävä huomiota. Riskinä on yleinen kuntatalouden heikkeneminen, joka johtuu valtionosuuksien pienenemisenä sekä asukasluvun laskusta johtuvasta verotulon vähenemisestä. Samaan aikaan vallitseva korkotasoa on noussut verrattuna viimeisen kymmenen vuoden aikana totuttuun. Tarkastuslautakunnan haastattelujen perusteella ja niissä ilmi tulleiden tietojen valossa kaupungin johto on tiedostanut kyseiset asiat ja investointikykyyn ylläpitämiseen halutaan satsata.

6. Kuntalaisten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet

Loimaan kaupungilla on Osallistamisohjelma 2022–2025, mikä on hyväksytty kaupunginhallituksessa 20.12.2021. Loimaalaisilla on mahdollisuus osallistua kunnan asioihin monella tavalla, kuten antamalla suoraa palautetta sähköisesti Loimaa.fi verkkosivuilla, tekemällä kuntalaisaloitteita, osallistumalla asukastilaisuuksiin sekä osallistuvaan budjetointiin. Osallisuus onkin yksi kaupungin keskeisimpiä strategisia tavoitteita. Hallintosäännön mukaan kaupunginvaltuusto saa joka vuosi maaliskuun loppuun mennessä tiedoksi kuntalaisaloitteiden listauksen ja niiden perusteella tehdyt toimenpiteet. Tarkastuslautakunta pyytää kiinnittämään erityistä huomiota kuntalaisaloitteiden osin ylipitkään käsittelyaikaan; 18.3.2024 kaupunginvaltuusto sai tiedokseen jopa vuonna 2017 tehtyjä kuntalaisaloitteita. Aloitteiden käsittelyaika ei voi olla 7 vuotta.

Loimaan kaupungilla on ollut useana vuotena käytössä ns. osallistuva budjetointi keinona lisätä kunnan asukkaiden mahdollisuuksia osallistua kunnan kehittämiseen. Osallistuvan budjetoinnin taustalla on ajatus osallistuvasta demokratiasta, jossa kuntalaiset päättävät, miten kunnan käytössä olevia julkisia varoja jaetaan ja käytetään. Osallistuva budjetointi antaa loimaalaisille mahdollisuuden määritellä, keskustella ja päättää, mihin kaupungin rahoja käytetään. Vuoden 2023 osallistuvan budjetoinnin raha (10 000 e) päätettiin myöntää kylien hankkeisiin.

Kuntalain 26.–28. §:n mukaan kunnanhallituksen on asetettava nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto ja annettava niille mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä lasten ja nuorten, vanhusten ja vammaisten henkilöiden hyvinvointiin, terveyteen, osallisuuteen, elinympäristöön, asumiseen, liikkumiseen tai päivittäisistä toiminnoista suoriutumiseen tai heidän tarvitsemiinsa palveluihin.

Nuorisovaltuustoa sekä vanhus- ja vammaisneuvostoa kutsutaan vaikuttajatoimielimiksi, joilla nimensä mukaisesti on tehtävänä vaikuttaa kunnalliseen suunnitteluun, päätöksentekoon ja seurantaan kaikilla hallinnonaloilla.

Nuorisovaltuustojen etujärjestö Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto (Nuva) ry myönsi Loimaan kaupungille Nuorisovaltuustomyönteinen kunta -sertifikaatin 02.06.2021, joka on voimassa 1.6.2025 asti. Nuorisovaltuuston edustajalla on puhe- ja läsnäolo-oikeus lautakuntien ja kaupunginvaltuuston kokouksissa. Vanhus- ja vammaisneuvostolla tätä oikeutta ei ole. Tarkastuslautakunta pohtiikin syytä tähän epätasapuoliseen kohteluun vaikuttajatoimielinten kohdalla.

Kuntalaisaloitteet ovat myös kuntalain takaamia kuntalaisten mahdollisia vaikutuskeinoja. Kuntalaisaloitteiden käsittely on Loimaalla kestänyt tarkoituksenmukaista kauemmin. Kuntalaissa veloitetaan, että kaikki vireille tulleet aloitteet käsitellään toimivaltaisessa toimielimessä ilman aiheettomia viivytyksiä. Aloitteen tekijälle on myös tuotava tiedoksi aloitteen johdosta suoritettut toimenpiteet. Loimaalla on ollut viivästyksiä asioiden käsittelyssä ja kuntalaisaloitteet ovat helposti venyneet. Tarkastuslautakunta toivoo läpinäkyvyyttä kuntalaisaloitteiden käsittelyyn ja lisäksi käsitellyistä aloitteista olisi tiedotettava riittävän laajasti aloitteen tekijälle ja kuntalaisille.

7. Vuoden 2023 tilinpäätös, johtopäätökset

Vuoden 2023 tilinpäätös on 3, 2 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Tämä on jo neljäs peräkkäinen vuosi, jolloin kaupungin tilikauden tulos on ylijäämäinen. Vuosi 2023 oli ensimmäinen vuosi, jolloin kaupungin sosiaali- ja terveystalouden tulos oli siirtynyt kaupungilta Varsinais-Suomen hyvinvointialueen hoidettavaksi. Tämä vaikutti merkittävästi mm. Palvelujen ostoihin sekä henkilöstömenoihin. Palvelujen ostot vuonna 2022 olivat 57 miljoonaa euroa, kun taas vuonna 2023 ne olivat 11,7 miljoonaa euroa. Henkilöstömenot vähenivät vastaavasti miltei puolella; 48,7 miljoonasta 25,3 miljoonaan euroon. Valtionosuuksien määrä väheni 48, 7 miljoonasta 10,2 miljoonaan euroon.

8. Vuoden 2022 arviointikertomuksen toimenpide-esitysten toteutuminen

Loimaan kaupungin ostopalveludata julkaistaan kaupungin verkkosivuilla. Tarkastuslautakunnalla on arviointikertomusta tehdessään saatavana vuoden 2022 ostopalveludata, mutta ei vuoden 2023 vastaavaa. Sinänsä tarkastuslautakunta kiittää ostopalveludatan julkisesta avaamisesta (Kh:n päätös 25.4.2022), sillä ostolaskudatan avaaminen on kaupungille vapaaehtoista eli laista tulevaa veloitetta tähän ei ole. Olisi kuitenkin suotavaa saattaa tiedot julkisiksi heti, kun edellisen vuoden tilinpäätös on hyväksytty kaupunginhallituksessa.

Investointeja varten on tehty hankesuunnitelmat alustavine kustannusarvioineen, joten listalla olevista kohteista on päätöksentekoon riittävät tiedot. Investointeja on myös saatu toteutetuksi ja tulevien investointien käsittelyä varten on selkeä toimintatapa.

9. Hallintopalveluuala

Kaupunginvaltuusto on kaupungin ylin päättävä elin. Valtuuston tehtävät on määritelty kuntalain pykälässä 14. Vuoden 2023 aikana pidettiin vain 6 kaupunginvaltuuston kokousta, jotka olivat hybridimallin mukaisia, eli etäyhteydellä osallistuminen oli myös mahdollista. Lisäksi pidettiin 2 valtuustoseminaaria.

Tarkastuslautakunta on jo aiemmin ottanut kantaa kaupungin päätösvaltasuhteisiin eikä tilanne ole parantunut, päinvastoin. Nyt näyttää siltä, että asioiden käsittely on yhä enemmän lautakuntien vastuulla ja kaupunginhallituksella ja viranhaltijoilla on suurempi rooli päätöksenteossa. Vuonna 2022 kaupunginvaltuusto kokoontui 7 kertaa, mitä pidettiin jo aiemmin varsin alhaisena määränä. Nyt kokousten määrä on vähentynyt entisestään.

Innofactorin tuottama asiakirjojen hallintajärjestelmä on epäkelpo. Esimerkiksi tarkastuslautakunnan tarvitsemien tietojen haku tältä alustalta on todella vaikeaa; kaikkeen vuoden 2023 tietoon ei ole edes ollut pääsyä. Välillä tietoa on järjestelmästä myös kadonnut. Kaupungin virallisten tietojen säilyttäminen ei voi olla tällaisella tasolla ja siksi tarkastuslautakunta toivookin, että tämä ongelma saadaan poistettua vuoden 2024 aikana.

9.1. Kaupunginvaltuusto

Kaupunginvaltuusto on kaupungin ylin päättävä elin. Valtuuston tehtävät on määritelty kuntalaissa, § 14. Kaupunginvaltuuston kokouksia oli vuonna 2023 vain kuusi ja ne pidettiin hybridikokouksina. Lisäksi pidettiin kaksi valtuustoseminaaripäivää. Kuten edellä on jo todettu, pitää tarkastuslautakunta kokousten määrää pienenä valtuuston tärkeään tehtävään nähden. Valta tuntuu luisuneen sen käsistä. Kaupunginvaltuuston toimintakulut olivat 39 537 euroa, ja ne alittuivat 15 163 eurolla talousarvioon nähden.

9.2. Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnan toiminnan kulut olivat selkeästi pienemmät kuin budjetoidut (budjetoitu 33 800 € ja toteutunut 20 004 €), mitä ehkä voi pitää esimerkillisenä. Tulevia valtuustokausia varten voitaneen koulutuskulujen osuus pienentää tarkastuslautakunnan kahden jälkimmäisen toimintavuoden budjetista, ellei sen tehtäviin tule muutoksia.

9.3. Keskusvaalilautakunta

Keskusvaalilautakunta oli vastuussa eduskuntavaalien järjestelyistä Loimaalla 2023. Sen toimintakulut ylittivät 18 265 €, kun budjetoitu oli 20 400 € ja toteuma 38 665 €. Oliko mukana jo tammikuun 2024 presidentinvaaleihin liittyviä kuluja?

9.4. Kaupunginhallitus

Tilinpäätösasiakirjaan oli ehdotettu kaupunginhallituksen kokouksessa alaskirjauksia, joten sen työstäminen venyi 8.4.2024 asti. Näin ollen tilinpäätös ei ehtinyt aiempaan kaupunginhallituksen kokoukseen. Jatkossa olisi hyvä saada tilinpäätösasiakirjat, tytäryhteisöt mukaan lukien, niin ajoissa käsiteltäväksi, että mahdolliset muutostarpeet ehditään käsitellä.

Alastaro-kodin tilinpäätös saatiin käsiteltäväksi vasta 18.3.2024. Asiasta on kerrottu tarkemmin kohdassa 4.3.

Loimaan organisaatiokaavio on päivitetty 12.9.2023 ja se löytyy kaupungin verkkosivuilta. Tarkastuslautakunta toivoo, että organisaatiokaaviota vielä tarkennetaan siten, että siinä näkyy selkeästi palvelualajohtajien alaiset yksiköt.

10. Konserniyhtiöt ja muut osallisuudet

Kuntalain mukaan tarkastuslautakunnan on arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset tavoitteet toteutuneet myös kuntakonserneissa. Talousarviota valmisteltaessa on tärkeää asettaa konserni- ja tytäryhtiöille tavoitteet. Tavoitteiden avulla valtuustolla on mahdollisuus toteuttaa

omistajaohjausta asianomaisen yhteisölainsäädännön sallimissa rajoissa. Konsernin ohjausta ja valvontaa sekä konserniyhteisöille asetettujen tavoitteiden toteutumista on selvitetty kohdassa 4.3.

10.1. Tytäryhteisöt

Tytäryhtiöillä on omat hallitukset ja ne toimivat osakeyhtiölain mukaisesti vastaten omasta toiminnastaan.

Kehitys Oy Kurittula

Kehitys Oy Kurittulan toiminta on ollut vähäistä vuonna 2023. Loimaan kaupungin omistama Kehitys Oy Kurittula on ollut perustamassa Kiinteistö Oy Loimaa Yrityspuistoa, josta yksityiset osakkaat merkitsivät osake-enemmistön vuonna 2021. Kehitys Oy Kurittulan sijoitukset Kiinteistö Oy Loimaan Yrityspuistoon olivat yhteensä 31 250 € osakkeisiin (25 kpl) ja 187 750 € SVOP-rahaston kautta. Kiinteistö Oy Loimaan Yrityspuisto on ostanut kaupungilta tontin Niittykulmasta hallin rakentamista varten. Varsinaisten rakennustöiden aloittamisesta ei tällä hetkellä ole suunnitelmaa. Yhtiön vuoden 2023 tulos oli 114 € ylijäämäinen ja tasearvo 31.12.2023 oli 313 709 € (31.12.2022: 363 600 €).

Hulmin Huolto Oy

Hulmin Huolto Oy hoitaa Loimaan Vuokra-asunnot Oy:n ja Loimaan kaupungin suoraan omistamien huoneistojen vuokrauksen ja huolehtii myös kiinteistöjen huollosta. Hulmin Huolto Oy:n liikevaihto vuonna 2023 oli n. 671 131 € (vuonna 2022: 664 600 €). Vuodelta 2023 yritys teki 11 604 € ylijäämäisen tuloksen (vuonna 2022: -67 130 €).

Kiinteistö Oy Loimaan Vuokra-asunnot

Kiinteistö Oy Loimaan Vuokra-asunnoille kuuluu 35 vuokrataloa ympäri Loimaata. Huoneistoja on yhteensä 468 kpl, mutta toisaalta yhtiön tilinpäätöksessä kerrotaan huoneistojen määräksi 471 kpl. Huoneistojen käyttöaste tilinpäätöshetkellä oli erinomaisella 96 %:n tasolla. Hirvikoskella sijaitsevien asuntojen kysyntää on nostanut esimerkiksi maahanmuutto. Vuonna 2023 yhtiön hoitokate oli 627 630 € (vuonna 2022: 1 079 641 €). Poistojen, rahoituskulujen ja tilinpäätössiirtojen jälkeen yhtiön tilikauden tulos oli 37 959 € ylijäämäinen (vuonna 2022: -434 801 €).

Osavuositarkastuksessa 30.6.2023 oli yhtiössä todettu, että rahoitustilanne on tiukka, mutta käyttöasteen ollessa yli 80 % pystytään ylläpitokorjauksia toteuttamaan jonkin verran ilman lainarahoitusta. Lisäksi todettiin, että lähivuosien investointitarpeina on ikkunoiden ja kattojen uusintaa, sekä erilaisia muita korjaustarpeita. Korjaukset toteutetaan välttämättömyysjärjestyksessä.

Vuoden 2023 tilinpäätösasiakirjasta ei ilmene onko yrityksen rahoitustilanne muuttunut suuntaan tai toiseen verrattuna 30.6.2023 tilanteeseen, mutta toisaalta todetaan, että omistajaohjaus on muuttunut siten, että investointeihin tarvitaan hyväksyntä kaupungilta.

Loimaan vuokra-asuntojen 228 042 € varausten muutos (asuinvaraus). Miten tämän kanssa aiotaan toimia jatkossa? Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan tämä varaus on jo lakisääteisen ylärajan lähellä, joten miten toimitaan tulevina vuosina? Loimaan vuokra-asuntojen pääoma on n. 700 k€ negatiivinen. Tarkastuslautakunta pyytää selvitystä siitä, miten taloudellinen tilanne aiotaan saattaa kuntoon.

Yhtiön hoitokate on laskenut reilusti (n. 1,1 milj.€) vuodesta 2022 vuoteen 2023 (n. 630 k€). Siksi tarkastuslautakunta toivookin Loimaan vuokra-asunnot Oy:ltä arviota tämän vaikutuksesta yhtiön toimintaan.

Kiinteistö Oy Telkäntie

Kiinteistö Oy Telkätien omistuksessa on kolme asuinkerrostaloa, joiden yhteenlaskettu huoneistomäärä on 75 kpl. Vuokrausaste on edelleen hyvällä 93 %:n tasolla (vuonna 2022: 94 %).

Tilikauden tulos vuonna 2023 oli 9 911 € tappiollinen (vuonna 2022: -9427 €). Tilikaudella toteutettiin vuonna 2022 päätetyt kaukolämmön alajakokeskusten uusimiset talokohtaisesti lämpöjohtoverkoston tasapainotuksin. Hankkeeseen saatiin avustusta 18 000 €.

Osavuositarkastuksessa 30.6.2023 todettiin, että lainatarvetta ei ole ja yhtiön rahoitusasema on hyvä. Vuoden 2023 tilinpäätösasiakirjassa kuitenkin mainitaan, että yhtiön maksuvalmius on ollut heikko. Yhtiön maksuvalmiuden heikkeneminen ei vaikuta ostolaskujen suoritusten ajantasaisuuteen. Yhtiössä tehtiin isot saneeraukset omista varoista ilman lainaa.

Loimaan Kaukolämpö Oy

Loimaan Kaukolämpö Oy on Loimaan kaupungin ja Sallila Energian omistama yhtiö. Loimaan kaupunki omistaa yhtiöstä 51 % ja Sallila Energia 49 %. Loimaan Kaukolämpö myy kaukolämpöä Loimaan kaupunkialueella sekä Alastaron taajaman alueella.

Yrityksen liikevaihto vuonna 2023 oli 5,97 milj. € (vuonna 2022: 5,28 milj. €). Yhtiön varsinaisen liiketoiminnan liikevaihto kasvoi edellisvuodesta n. 13 %, johtuen pääasiassa vuoden 2023 alussa tehdyistä hinnankorotuksista. Varsinaisen liiketoiminnan kannattavuus laski kuitenkin edellisvuodesta 20 % (vuonna 2022 kannattavuus laski 43 % edelliseen vuoteen verrattuna), pääasiassa polttoaineiden, sähkön ja tarvikkeiden kustannuksien nousun vuoksi. Heikentyneestä kannattavuudesta huolimatta yritys teki 342 102 € voitollisen liiketuloksen vuonna 2023 (vuonna 2022: 2 665 154 €).

Niittukulman uusi pellettilaitos otettiin käyttöön keväällä 2023. Linjakadun varavoimakoneen tilalle ostettiin uusi vanhan rikkouduttua. Asennus tehdään keväällä 2024. Kuluneen tilikauden investoinnit olivat yli 1,3 milj.€. Investoinnit koostuivat vastaanottoalueen rakentamisesta, pihojen laajentamisesta ja verkoston parantamisesta. Investointeihin laskettiin myös laitojen peruskorjauksia ja parantamisia. Tilikaudella hankittiin myös aurinkosähkövoimalat neljän lämpökeskuksen katolle. Aurinkovoimaloiden yhteisteho on maksimissaan 84kW. Yhtiö esittää jaettavaksi vuoden 2023 tuloksesta 171 000 € osinkoa, mikä tarkoittaa 50 %:ia tuloksesta. Loimaan kaupungin osuus jaettavasta osingosta on 51 %.

Hakkeen hinta on noussut vuoden 2023 aikana, mutta kaukolämmön voidaan todeta olevan edelleen verrattain edullista Loimaalla.

Kiinteistö Oy Alastaro-koti

Loimaan kaupunki omistaa kyseisen Kiinteistöosakeyhtiön osakekannasta 60 %.

Kaupungin tilinpäätösasiakirjan pohjalta voidaan todeta, että liikevaihto vuonna 2023 oli 69 461 € (2022: 57 137 €) ja liiketulos 31 615 € ylijäämäinen (vuonna 2022: -6 411 €).

10.2. Kuntayhtymät

Lounais-Suomen Koulutuskuntayhtymä

Lounais-Suomen Koulutuskuntayhtymä tuottaa Loimaan lukiopalvelut. Yhtymän tulos oli 1,71 milj. € ylijäämäinen (vuonna 2022: 2,12 milj. €).

Varsinais-Suomen liitto

Varsinais-Suomen Liiton tulos oli 6134 € ylijäämäinen (Vuonna 2022: 65 243 € alijäämäinen).

10.3. Loimaan Vesi -liikelaitos

Loimaan Vesi -liikelaitos on laadukkaiden ja ekologisten vesihuoltopalvelujen tuottaja. Sillä on oma johtokunta, joka valvoo ja vastaa sen toiminnasta. Loimaan Vesi -liikelaitoksen tilikauden liikevaihtotulos vuonna 2023 oli 3,013 m€ (vuonna 2022: 2,954 m€). Vuoden 2023 tilikauden tulos oli 548 245 € alijäämäinen.

Loimaan veden toimintakertomuksessa on hyvin todettu, että liikevaihto alitti budjetoidun liikevaihtotason, ja toisaalta kulut ylittivät budjetoidun tason ja nämä yhdessä vaikuttivat siten negatiiviseen liiketulokseen.

Yksittäisinä nostoina budjettilyityksissä olivat mm. syksyn rankkasateista johtuvat ennakoinnattomat työt, putkirikot ja jätevedenpuhdistamon nousseet leasing-kustannukset, joihin vaikutti noussut korkotaso. Mainittakoon myös, että Loimaan veden toimintakertomuksessa on hyvin avattu syyt merkittäviin poikkeamiin ja niihin pyritään myös varautumaan tulevaisuudessa entistäkin paremmin.

Valtuuston päättämät liikelaitokselle asetetut toiminnan ja talouden tavoitteet vuodelle 2023 on esitetty selkeästi ja johtopäätöksensä voidaan sanoa, että näihin tavoitteisiin myös päästiin.

Myös Loimaan veden johtokunnan päättämät sitovat toiminnan ja talouden tavoitteet on esitetty selkeästi, ja niiden toteutuminen on esitetty riittävällä tarkkuudella ja kerrottu syyt, miksi kaikkiin tavoitteisiin ei yletty.

Investointien toteuma vuonna 2023 oli 1 952 820 € (talousarvio 2 356 00 €).

Investointimäärärahoja kohdistettiin vuonna 2023 seuraaviin investointikohteisiin:

- Satakunnantien kunnallistekniikan peruskorjaus, jatkuu 2024
- Virttaan toiminta-alueen viemäröinti
- Nahinlahdentie-Hirvikoskentien jv-saneeraus
- Kotimäentie jv-saneeraus
- Altaiden peruskorjaus, puhdistusallas 1_saneeraus 2023
- Auton vaihto/ uuden hankinta
- Sieppalankadun jatke itään
- Jätevesipuhdistamon rakennusautomaation valvomopäivitys
- Pärnämäen alueen jv. rak.

Toteuttamatta jäivät seuraavat investoinnit, jotka siirrettiin vuodelle 2024:

- Juvan alueen pääviemäri saneeraus
- Kirkkokallion vesitornin saneeraus ulkopuolelta (2024 tai myöhemmin)
- Turuntien ja Väinämöisenkadun vesijohdon ja jätevesiviemäri saneeraus, suunnittelu
- Pumpaamosaneerauskohde

Kaupungin hanke jätevedenpuhdistamosta Metsämaalle valmistui kesällä. Käytännön syistä puhdistamon tekninen käyttö siirtyi liikelaitoksen hoidettavaksi. Alue ei ole sen toiminta-alue, mutta siellä on vanha viemäriverkosto.

Tarkastuslautakunta pyytää kiinnittämään huomiota taloudelliseen puskuriiin yllättävien kulujen varalle, kuten putkirikot, joita esiintyi viime vuonnakin. Toisaalta vanhoja putkiverkostoja tulisi myös uusia, jotta putkirikkoja ei tapahtuisi. Kuten toimintakertomuksessa on todettu, veden käytön väheneminen sekä korjaus- ja investointikustannusten lisääntyminen luovat painetta taksojen korotuksille. Kaupungin asukkaiden näkökulmasta taksojen korotukset entisestään taas eivät tunnu hyvältä.

Loimaan Vesi -liikelaitokselle hankittiin vuonna 2023 uusi pakettiauto, mihin Loimaan Veden hallitus oli hyväksytysti budjetoanut 40 k€. Hankitun ajoneuvon hankintahinta kohosi lähelle 60 k€ eikä budjetin muutosta ollut esitelty hallitukselle ennen ajoneuvon hankintaa. Myöskään kilpailutusta ei tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan järjestetty. Vaikka tässä ei juridisesti ole toimittu virheellisesti (viranhaltijapäätöksellä on 60 k€:n raja), tarkastuslautakunnan mielestä on kyseenalaista, toteutuuko kuntalaisten etu, kun hankintaa ei kilpailuteta.

11. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen - hyvinvointitoimikunta

Hyvinvointitoimikunta kokoontui vuonna 2023 kuusi (6) kertaa. Toimikunnan tehtävänä on asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja seurannan koordinointi. Toimikunnan kokouksessa 14.3.2023 sivistysjohtaja esitteli sivistyspalvelujen eli varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja vapaa-aikapalvelujen näkökulmasta loimaalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Toimikunnan kokouksessa 6.6.2023 tekninen johtaja esitteli, miten Hyte-toiminta näkyy teknisen- ja ympäristöpalvelualalla. Kokouksessa 5.9.2023 kehittämisjohtaja esitteli Hyte-toimintaa elinvoimapalveluissa.

Loimaalla ei ollut hyvinvointikoordinaattoria lainkaan ensimmäiseen puoleen vuoteen 2023. Tarkoituksena oli hyvinvointialueen aloitettua, että Loimaalla olisi oma hyvinvointikoordinaattori, joka toimisi hyvinvointialueen ja kunnan välisenä yhteistyön tekijänä. Tarkastuslautakunta toivookin, että kaupunki saisi pian rekrytoitua henkilön koordinoimaan Varhan ja kaupungin yhteistoimintaa terveyden edistämiseksi.

HYTE-kerroin on valtion kunnille maksama valtionosuuksien lisäosa, kannustin, jonka perusteella kunnat saavat valtionosuuksia tekemästään työstä hyvinvoinnin ja terveydenedistämiseksi. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnassa tarkoittaa käytännössä mm. esteetöntä, turvallista ja liikkumista edistävää ympäristöä, monipuolisia kulttuuripalveluja sekä erityistä tukea tarvitsevien huomiointia jokaisella palvelualalla. Kuntien on lain mukaan (Laki sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisestä 612/2021 §6) arvioitava päätöksensä hyvinvointi- ja terveysvaikutuksia ennakoon.

HYTE-kertoimen mukaan vuonna 2023 loimaalaisista 8. ja 9. luokan oppilaista terveydentilansa kokee keskimääräiseksi tai huonoksi 28,1 %, kun koko maassa se oli 26 %. Loimaalaisista 4. ja 5. luokkalaisista 20,5 % koki koulu-uupumusta. Vastaavasti 8. ja 9. luokkalaisista koulu-uupumusta koki 23,4 % loimaalaisista nuorista. Koulu-uupumuksen kokemus on noussut tasaisesti, sillä vuonna 2019 yläkouluikäisistä uupumusta koki 6,8 %.

Mielialaan liittyviä ongelmia koki 4. ja 5. luokkalaisista 25,4 % vuonna 2023 (17,4 % vuonna 2019), ja 8. ja 9. luokkalaisista kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta koki 19,7 % (vuonna 2019: 11,3 %). Tarkastuslautakunta toivookin, että tähän epätoivottuun kehitykseen kiinnitettäisiin sivistyspalvelualalla erityistä huomiota. Tarkastuslautakunta pohtii, mitä konkreettisia keinoja on tehty ja/tai tehdään, jotta loimaalaiset lapset ja nuoret olisivat hyvinvoivempia.

Sotkanet.fi-palvelun huono-osaisuusindeksissä Loimaa näyttäytyy seutukunnallisesti kuntana, jossa on paljon hyvinvointipuutteita. Indeksillä on Loimaan osalta 112,8, kun se on esim. Liedossa 55,8. Loimaalla on siis suhteellisesti paljon pitkäaikaistyöttömiä, ennaltaehkäisevää tai täydentävää toimeentulotukea tarvitsevia, lastensuojelun asiakkaita sekä mielenterveysongelmista kärsiviä. Tästä syystä hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen Loimaalla olisikin erityisen tavoiteltavaa.

Yksi hyvinvointia ja terveyttä vähentävä tekijä Loimaalla on työttömyys, erityisesti pitkäaikaistyöttömyys. Loimaan työttömyysaste vuonna 2023 oli 8,90 % (keskimäärin 568 henkilöä), kun se vuonna 2022 oli 8,20 %. Toisaalta vuonna 2020 työttömyysaste oli 11 %. Pitkäaikaistyöttömiä eli yli 1000 päivää työttömänä olleita oli viime vuonna keskimäärin 89 henkilöä. Alle 25-vuotiaita

työttömiä oli keskimäärin 74 nuorta. Vuoden 2023 sakkomaksut olivat yhteensä 885 000 euroa. Tarkastuslautakunta vertaili Forssan ja Loimaan työttömyysastetta vuodelta 2023. Forssan työttömyysaste oli yli 10 prosenttia vuonna 2023. Loimaan työttömyysaste on pysynyt koko maahan verrattuna pari prosenttiyksikköä alempana. Tarkastuslautakunta pohtii, tuleeko tuleva TE-palvelujen siirto valtiolta kunnille vuoden 2025 alussa tulla vaikuttamaan etenkin pitkäaikaistyöttömien palveluihin. Toki TE-uudistuksessa kunnille siirtyviin palveluihin osoitetaan 100 prosenttinen valtionosuus, joten kuntien talouteen uudistus ei vaikuta.

Loimaalla on käynnissä Ikäinstituutin Voimaa Vanhuuteen-ohjelma (2022-24), jonka kohderyhmänä on 75+- ikäiset, joiden toimintakyky on heikentynyt. Loimaan kaupungin vanhus- ja vammaisneuvosto teki yhteisen aloitteen kutsutaksipalvelun laajentamisesta. Kaupunki teetti keväällä ja syksyllä 2023 Webropol- kyselyn asukkailla kutsutaksiliikenteen käyttötarpeesta. Suurin osa vastaajista olivat ikääntyneitä ja palveluun oltiin pääsääntöisesti tyytyväisiä. Jatkotoimenpiteenä Hyvinvointitoimikunta esitti, että kutsutaksipalvelun markkinointia Loimaalla tehostetaan ja kuullaan Huittisten kaupungin viranhaltijoilta kokemuksia Huitsikka-palvelusta.

Hyvinvointikunta teki hakemuksen Ikiliikkujat- liikuntaa yli kuntarajojen, Loimaa ja Pöytyä - hankkeeseen 19.12.2023 kokouksessaan. Hankkeen tarkoituksena on tukea +65-vuotiaiden liikunnallista elämäntapaa terveysliikunnan keinoin. Lisäksi kaupungin liikuntapalvelut ja Loimaan seurakunta kouluttivat vapaaehtoisia ulkoiluystäviksi keväällä 2023.

12. Sivistyspalveluala

Tarkastuslautakunta antaa kiitosta sivistyspalvelualan hallinnolle hyvistä hankehakemuksista ja hankkeiden suunnittelusta. Opetushallitus on myöntänyt hankerahoitusta Loimaille hyvin. Hankerahoitukset tuottavat menestystä ja mahdollistavat palvelujen ja toimintojen kehittämisen. Tästä esimerkkinä on koulunuorisotyön hanke Loimaan yläkoulussa.

Sivistyslautakunnan toiminta vuonna 2023 oli vilkasta ja tavoitteellista erilaisten hankkeiden ja kehittämistoimien parissa. Sivistystoimen hallinnon toimintatuotot ovat toteutuneet odotetusti, lähellä budjetoitua tasoa. Toimintatuotot ja -kulut ovat pääosin toteutuneet budjetoidulla tasolla, mikä viittaa siihen, että taloudenpito on melko terveellä pohjalla. On kuitenkin hyvä huomioida, että toimintatuottoihin on kirjattu valtionavustus, jota ei ollut alun perin budjetoitu. Tästä syystä toimintatuotot näyttävät suuremmilta kuin oli alkuaan suunniteltu. Muilta osin toimintakulut ovat olleet budjetoidulla tasolla. On tärkeää seurata ja ennustaa tarkasti tulevia kustannuksia ja tuloja varmistaakseen, että talous pysyy tasapainossa tulevaisuudessakin. Toimintakate oli hieman odotettua suurempi, mutta kokonaisuudessaan toiminta näyttää sujuneen melko suunnitellusti.

Sivistyspalvelujen painopisteet olivat vuonna 2023 hanketoiminnassa, erityisesti varhaiskasvatuksen tuen uudistamisen, digitaalisten taitojen kehittämiseen perusopetuksessa sekä nuorisopalveluissa koulunuorisotyön ja kansainvälisen nuorisovaihdon parissa. Hankerahoitus mahdollisti laajempia palveluja ja toimintojen kehittämistä.

Vuonna 2023 ei tapahtunut merkittäviä muutoksia sivistyspalvelujen palveluverkossa, mutta varhaiskasvatuksen palveluverkkoselvitys valmistui ja tulee ohjaamaan tulevia toimenpiteitä ja kehitystoimia Loimaan eri alueilla.

Kaiken kaikkiaan sivistyslautakunnan toiminta oli aktiivista ja tuloksellista, vaikka toimintakate jäikin hieman alle budjetoidun. Tulevaisuudessa painotetaan edelleen hanketoimintaa ja palvelujen kehittämistä vastaamaan paremmin alueen tarpeita ja haasteita.

Yhdistykset ja seurat tuovat elinvoimaa paikkakunnille monin eri tavoin. Ne tarjoavat mahdollisuuksia osallistua erilaisiin harrastus- ja vapaa-ajan aktiviteetteihin, kuten urheilu, kulttuuri ja taide. Lisäksi yhdistykset järjestävät erilaisia tapahtumia ja tilaisuuksia, jotka tuovat yhteisöä yhteen ja luovat positiivista tunnelmaa. Yhdistykset ja seurat voivat myös toimia tärkeinä sosiaalisina verkostoina ja tarjota mahdollisuuksia uusien ihmisten tapaamiseen ja verkostoitumiseen. Kaiken kaikkiaan ne edistävät hyvinvointia.

Loimaa kaupunki tukee joka vuosi yhdistyksiä ja seuroja rahallisesti mm. kulttuurin, liikunnan, nuorisopalveluiden sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen saralla niin yleisavustuksilla kuin kohdeavustuksillakin. Kaupunki varmistaa avustuksilla yhdistysten ja seurojen elinvoimaisuuden ja tukee siten myös niiden tapahtumia ja hankkeita.

Vuonna 2023 yleisavustuksia haettiin 219 020 € ja kohdeavustuksia 33 224 €.

Jakosuhde 2023 avustuksissa oli seuraavanlainen:

- Yleisavustukset 116 000 €
- Kohdeavustukset 37 200 €
- Paikkausavustus (nuorisopalvelut) 7 000 €
- Stipendit (liikuntapalvelut) 5 000 €
- Sopimusperusteiset avustukset (Sarka-museo, Loimaan teatterin avustus, urheiluseurojen avustukset) 180 400 €
- Loimijokilaakson jäähalli Oy:n avustus 30 000 €
- Terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen liittyvät avustukset 11 500 €
- Erityistä tukea tarvitsevien lasten harrastustoiminnan tukeminen 15 000 €

On tärkeää, että kaupunki antaa avustuksia tasapuolisesti eri yhdistyksille ja seuroille. Vakavaraisten seurojen ja yhdistysten tulisi kuitenkin myös osallistua omilla rahoillaan toimintaan, jotta ne eivät tule riippuvaisiksi pelkästään kaupungin avustuksista. Siten ne voivat säilyttää taloudellisen itsenäisyytensä ja vahvistaa toimintaansa.

Kaupunki seuraa avustusten käyttöä seuraavan kauden avustuksia haettaessa toimitettavilla raporteilla avustusten käytöstä, mutta se voisi vaatia yhdistyksiltä myös selkeämpiä tavoitteita.

12.1. Varhaiskasvatus

Loimaan kaupungilla on 9 omaa päiväkotia, 4 yksityistä päiväkotia sekä 12 perhepäivähoitajaa. Yksi päiväkodeista on vuorohoitoa tarjoava Peltoisten vuoropäiväkotä. Tarkastuslautakunta toivoo saavansa tietoa, mikä on vuoropäiväkodin käyttöaste. Nykyisin vuorotyötä tehdään paljon, joten oletettavasti tarve vuoropäiväkodille ei ole vähentymässä.

Loimaalla aloitettiin 08/2021 Opetushallituksen kokeilu 2-vuotisesta esiopetuksesta Touhulassa (Alastarolla), Peltoisten vuoropäiväkodissa, Puistometsän päiväkodissa ja Metsämaan päiväkodissa. Tarkastuslautakunta kysyy, mikä on jatko? Kokeilu on päätymässä 05/2024.

Valmistelluilla hankkeilla ja suunnitelmillä on pyritty parantamaan varhaiskasvatuksen laatua ja tarjota lapsille tasavertaiset mahdollisuudet kehittyä ja oppia. Yhteistyösopimusten päätyttyä on toimintoja siirretty kaupungin omaksi toiminnaksi, missä ilmenee kaupungin halu kehittää omaa varhaiskasvatusta.

Varhaiskasvatuksen henkilöstön lisäys johtuu lapsimäärän/hoidon tarpeen lisääntymisestä, varhaiskasvatuksen tuen uudistamisesta sekä uusien erityisopettajan toimien perustamisesta. Lisäksi on otettu käyttöön kolme varahenkilön tointa erilaisten poissaolojen varalta. Hanketoiminnan laajuus vaikuttaa myös henkilöstömäärään.

Varhaiskasvatuksen toimintatulot ovat kasvaneet ennakoitua enemmän, mikä on positiivinen asia. Toisaalta varhaiskasvatuksen toimintakulut ovat ylittäneet budjetoidun summan, erityisesti henkilöstökulujen osalta. Tämä johtaa toimintakatteen pienenemiseen ja talouden epätasapainoon. Onkin tärkeää uudistaa palvelurakennetta kokonaisuutena niin, että sekä sopeutetaan henkilöstömäärää että hallitaan kustannuksia. Palvelurakenteen uudistaminen Hirvikosken alueella ja uuden päiväkodin leasing-vuokra aiheuttavat lisämenoja entiseen nähden. Lisäksi ostopalvelujen hinnankorotukset lisäsivät kuluja.

Metsämaan ja Virttaan päiväkotien kunto on toiminnallinen riski (sisäilmaongelmat). Niiden keväällä 2024 hyväksytyt hankesuunnitelmat ovat aimo harppaus parempaan suuntaan.

12.2. Perusopetus

Loimaalla oli vuonna 2023 toiminnassa kaksi yläkoulua ja kuusi alakoulua. Perusopetuksen koulut tarjoavat opetusta vuosiluokille 1-9. Lisäksi pienryhmäopetusta ja erityistä tukea on saatavilla useilla kouluilla. Loimaalla on erityisopetussopimuksia naapurikuntien kuten Auran, Koski Tl:n, Marttilan ja Pöytyän kanssa. Yhteistyö naapurikuntien kanssa mahdollistaa erityisoppilaiden opetuksen järjestämisen tehokkaasti.

Puistokadun yläkoulussa aloitettiin Alastaron yläkoululaisten siirryttyä sinne elokuussa v. 2021 kokeilu 75-minuuttisista oppitunneista. Kysely tehtiin niin oppilaille, henkilökunnalle kuin huoltajillekin. Sivistyslautakunta käsiteli 26.1.2023 kokouksessaan tuloksia. Koulun henkilöstöstä (N= 44) 72,7 % kannatti 75-minuutin oppitunteja, oppilaista (N= 232) taas 94,4 % kannatti. Vastanneista huoltajista (N= 51) 83,6 % kannatti myös. Tuloksena oli se, että Puistokadun yläkoulu jatkaa 75 minuutin oppitunteja. Tämä päätös tarkoittaa myös sitä, että aineenopettajat saavat luoda ja kehittää oppituntiansa rytmitystä erilaiseksi ja kenties monipuolisemmaksikin.

Opiskeluhooltohenkilöstö tukee oppilaiden hyvinvointia ja edistää oppimista ja koulunkäyntiä. Kuraattorit ja psykologit tekevät tarvittaessa yhteistyötä oppilaiden, vanhempien ja opettajien kanssa ja tarjoavat tukea ja apua oppilaille erilaisissa tilanteissa. Korona-pandemian jälkeen lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen on tärkeää, koska sen jäljiltä on paljon pahoinvointia. On tärkeää panostaa ennaltaehkäisevään työhön ja tarjota tukea niille oppilaille, jotka sitä eniten tarvitsevat.

Erityisopetuksen laajuus ja kuljetuskustannukset vaikuttavat merkittävästi perusopetuksen käyttökustannuksiin. Koulukohtaiset erot opetuskustannuksissa ovat suuria. Loimaalla on onnistuttu pienentämään eroa valtakunnallisiin keskiarvoihin vähentämällä tuntikehystä. Koulukuljetusten kustannukset ovat laajassa kunnassa edelleen merkittävä kuluerä. Loimaan oppilaskohtaiset kustannukset ovat kuitenkin olleet viime vuosina alle valtakunnan keskiarvon.

Perusopetuksen toimintatuotot ovat kasvaneet merkittävästi ja ylittäneet budjetoidun määrän, pääasiassa kotikunta- ja opetuskorvausten sekä hankerahoituksen lisääntymisen johdosta. Toisaalta toimintakulut ovat myös ylittyneet, erityisesti henkilöstökulujen ja palvelujen ostoissa, jotka ovat kasvaneet vuoteen 2022 nähden. Aine- ja tarvikemenot sekä muut kulut sen sijaan ovat alittuneet hieman. Yhteenvetona voidaan todeta, että sekä toimintatuotot että -kulut ovat kasvaneet edelliseen vuoteen verrattuna. Olisikin ollut aiheellista huomioida tämä talousarviomuutoksena jo ennen vuoden loppua.

Tulevaisuudessa on tärkeää jatkaa kärkihanke yhteistyötä yritysten kanssa "Osaavan työvoiman Loimaa" -hankkeessa. Siten oppilaat saivat entistä parempaa tietoa eri työmahdollisuuksista ja voisivat kehittää tarvittavia taitojaan tulevaa työelämää varten.

12.3. Vapaa-aikapalvelut

Koronan uskottiin vaikuttavan vielä vuonna 2023 vapaa-aikapalveluiden toimintaan, mutta käyttäjät ovat palanneet vapaa-ajan harrastuksiin nopeasti ja käyttömäärät ovat nousseet ohi edellisten hiljaisten pandemiavuosien. Määrät ovat lisääntyneet niin liikunnan kuin kulttuurin ja taiteen sekä eri harrastusten puolella.

Alpo Jaakolan patsaspuisto ylitti arvioidun kävijämäärän komeasti ja kunnostuspaineita puistolle varmasti on. Vaihtuvine näyttelyineen sekä musiikki-iltoineen myös Taidetalo ylitti talousarviossa arvioidut kävijämäärät. Liikuntapalveluista mm. uimahallimme Vesihovi on tehnyt huimaa kasvua vuodesta toiseen. Vuonna 2023 rikottiin aiempien vuosien ennätykset ja kävijöitä oli peräti 82 358. Vesihovi on avoinna n. 260 päivää vuodesta, jolloin keskiarvoksi tulee yli 300 henkilöä/vrk.

Vapaa-aikapalveluiden toimintatuotot ylittyivät hienosti 130 000 € arvioidusta, suurimpina uimahalli- ja kuntosalimaksut, hankerahoitukset sekä koulutus- ja opetuskorvaukset. Toimintakulut ylittyivät hieman, vaikkakin henkilöstökulut olivat arvioitua pienemmät. Toimintakulujen nousu kohdentuu pääosin palveluiden ostoon, aine- ja tarvikekuluihin. Hintojen yleinen kehitys tuntuu myös kuntien hankinnoissa.

Vapaa-ajan palveluiden henkilöstömäärä on hieman noussut vuodesta 2022, mutta on edelleen suhteellisen vähäinen. Muutamia tärkeitä virkoja on saatu täytettyä. Muun muassa musiikkiopistolle ja työväenopistolle on saatu palkattua uusi rehtori, mikä on varmasti luonut työrauhaa ja seesteisyyttä molempien opistojen opettajille. Kaupunkiin saatiin palkattua myös kulttuurituottaja, joka pitää käytännön tasolla huolen kaupungin erilaisista tapahtumista ja toimii myös taide- ja kulttuurin alan yhdistysten yhdistämisessä. Liikuntapalveluissa henkilöstöresurssien määrä on sen sijaan mm. uimahallipalveluissa jopa hieman kriittinen palveluiden käyttöön nähden.

Kirjastopalvelut

Kirjastokäynnit jäivät talousarvion tavoitteesta jonkin verran (n. 20 000 krt) mutta lainaustaso oli varovaisessa kasvussa viime vuodesta. Kirjastot ovat tärkeä, opetuksellinen paikka ja henkilöstö asiansa osaavaa. Kirjastojen tulee pysyä ajan mukana, unohtamatta säilyttää myös menneisyyttä. Ukrainalaisten muuton myötä pääkirjaston hyllyille on löytänyt tiensä myös pieni kokoelma ukrainalaisia teoksia.

Omatoimikirjastojen toteuttaminen ei ole edennyt vuonna 2023 laitehankintojen kilpailutusten takia. Vuoden 2024 aikana aloitetaan omatoimikirjaston käyttöönotto Alastaron kirjastossa. Lainaus- ja palautusautomaatti sekä maksupäätte on otettu pääkirjastossa käyttöön, mikä helpottaa asiakkaiden toimintoja.

Kulttuuripalvelut

Kulttuuripalveluista Alpo Jaakolan patsaspuisto on kasvattanut kävijämääriään edelliseen vuoteen nähden hyvin, ylittäen jopa sille annetut tavoitteet. Potentiaalia puistolla on vielä kasvaa yhdeksi alueen vetäväksi voimaksi, mutta se asettaa paineita myös kunnostukselle. Patsaspuiston yhteydessä toimii myös kesäkuukausina kuivurigalleria.

Myös taidetalo on nostanut kävijämääräänsä tasaisesti ja vaihtuvat näyttelyt sekä musiikki-illat ovat saaneet ihmiset vierailemaan siellä. Monipuolinen kattaus saavuttaa uusia kävijöitä ja pitää myös toistuvasti siellä vierailevien mielenkiinnon yllä. Vuonna 2023 Loimaan taidetalon valtionapuhakemus valitettavasti hylättiin ja seuraavan kerran haku on vasta vuonna 2027.

Kulttuuripalvelut tukee avustuksilla paikallisia musiikin, taiteen, teatterin, tanssin ja kulttuuriperinnön yhdistyksiä. Kaupungin vireyden kannalta tämä on elintärkeää. Yhdistykset tuottavat moninaisia

mahdollisuuksia harjoittaa luovaa matalan kynnyksen taidetta, mikä lisää asumisviihtyvyyttä ja Loimaan kaupunginkin näkyvyyttä.

Liikuntapalvelut

Uimahalli on nostanut roimasti kävijämääräänsä. Kuntien velvollisuutena on tuottaa laadukkaita liikkumis- ja liikuntapalveluita ja mm. Vesihovin laajentuva vesiliikuntatarjonta on siihen suotuisa keino.

Liikuntapaikkaselvitystä tehdään edelleen. Loimaan liikuntatilat ovat olleet alimitoitettuja jo vuosia; onhan kaupungissa monta liigajoukkuetta ja valtava määrä junioritoimintaa sekä erilaisia kuntoliikuntaryhmiä. Tilat eivät yksinkertaisesti riitä kaikille. Tilojen käyttöä esimerkiksi jo lopetetuista kouluista tulee pohtia tähän tarkoitukseen.

Liikunta- ja kulttuuripalveluissa otettiin käyttöön seniorikortti +65 v ryhmälle, jolla halutaan edistää kohderyhmän omaehtoista liikkumista ja tarjotaan myös alennusta patsaspuiston ja taidetalon palveluista. Tämä auttaa myös pitämään yllä ikäihmisten sosiaalisia kontakteja. Hankkeen myötä on toteutettu 5/2023 liikuntakysely yli 70-vuotiaille ja kyselyn loppuraportti ohjaa ikäihmisten liikuntapalveluiden suunnittelua. Voimaa vanhuuteen -ohjelman eteenpäin vieminen on tärkeää, kun halutaan edistää +75-vuotiaiden liikkumiskykyä. On tärkeää tukea vielä itsenäisesti kotona ja myös palvelutaloissa pärjäävien ikäihmisten omatoimisuutta, osallisuutta sekä itsenäistä selviytymistä terveystuolien avulla.

Nuorille (3–9 lk.) on järjestetty Wilman kautta harrastuskysely ja tuloksia hyödynnetään mm. lasten ja nuorten harrastustoiminnan suunnittelussa.

Nuorisopalvelut

Nuorisopalvelun toimitiloihin kuuluvat neljä nuorisotilaa sekä Kalikan virkistysalue. Osa tiloista on valitettavasti esteellisiä edelleen ja mm. Alastaron nuorisotilat ovat toimimattomat kyseiseen toimintaan. Alastaron nuorisotyötilalle olisi löydettävä mahdollisimman nopeasti uusi sijoituspaikka. Kalikan virkistysalueen suunnitelmat olisi polkaistava myös käyntiin. Paikka sellaisenaan ei toimi tällä hetkellä nuorisotyön leiritoiminnassa ja aluetta tulisi kehittää palvelemaan kaikkien kuntalaisten vierailuja.

Nuorisotyössä jatkuu myös vuonna 2023 etsivän nuorisotyön hanke ja hankeavustusta tähän saatiin 43 200 €. Koulunuorisotyön hanke on käynnissä vuoden 2024 loppuun asti ja sen tarkoituksena on kouluissa tehtävän nuorisotyön vahvistaminen. Nuorisopalveluissa on myös ollut European solidarity Corps -hanke, joka mahdollistaa kansainvälisen vapaaehtoistoiminnan mm. loimaalaisille nuorille ulkomailla.

Nuorten henkinen pahoinvointi on lisääntynyt korona-ajan aikana sekä myös sen jälkeen. Nuorten mukaan saaminen yhteiseen tekemiseen kasvattaa sosiaalisia taitoja, joilla on elämässä ratkaiseva osuus. Nuorisotalojen talotoimikunnat tukevat nuorten osallisuutta sekä mahdollistavat nuorten kuulemisen heidän lähiyhteisössään.

Valtakunnallistenkin kyselyiden mukaan 8. luokkien tytöt ovat kokeneet seksuaalista häirintää sekä ahdistuneisuutta opiskeluiden ja nykyajan vaatimusten takia. Kehitys on todella huolestuttava. Nuorten saaminen harrastusten ja yhteisen toiminnan piiriin olisi tämän negatiivisen kehityksen vastavoima.

Työväenopisto ja musiikkiopisto

Työväenopiston opiskelijoiden määrä on jäänyt hieman sille asetetuista tavoitteista (1800 hlö), mutta opiskelijamäärä on lisääntynyt edellisestä vuodesta (1491-> 1626). Toimipisteitä työväenopistolla on 37 kpl ja kurssitarjonta monipuolista. Alle 16-vuotiaiden opiskelijoiden määrä on

kuitenkin laskenut jonkin verran. Onkohan kyse kurssivalikoimasta vai siirtymisistä muihin opistoihin tai harrastuksiin? Opiston rehtorin virka täytettiin 1.8.2023. Työväenopiston palveluissa on tilauskoulutusta ja muuta maksupalvelukoulutusta, mutta näkyvyyttä tulisi lisätä roimasti markkinoinnilla ja myös suoralla yritysmyyntillä. Varmaan olisi mahdollista kehittää erilaisia palveluita esimerkiksi yritysten henkilöstön vapaa-ajan kursseihin ja harrastustoimintaan.

Musiikkiopistossa opiskelijamäärä oli 267 hlöä ja opetustunteja keskimäärin 234 h/vko. Opiskelijoiden lukumäärä laski vuodesta 2022 hieman eikä talousarvion tavoitteisiin ylletty. Osaltaan lukujen putoamista selittää muille paikkakunnille lähtevät opiskelijat, poismuutto sekä muut harrastukset ja ajankäytön haasteellisuus. Loimaan musiikkiopisto tarjoaa korkeatasoista opetusta kaikenikäisille lapsille, nuorille ja aikuisille. Avoimella linjalla on mahdollisuus opiskella aikaisemmista musiikkiopinnoista ja iästä riippumatta.

Musiikkileikkikoulu on alle kouluikäisille lapsille tarkoitettua musiikillista valmennusta sekä lapsen kasvua tukevaa toimintaa. Musiikkiopisto järjestää vuosittain paljon konsertteja ja näytöksiä. Esiintymiset taidetalolla ja Heimolinnassa sekä orkesterisoittaminen tuovat paljon myönteisiä yhteistoimintakokemuksia kasvavan nuoren elämään. Musiikkiopiston saatua työväenopiston kanssa yhteisen rehtorin on opistojen toiminta selkeytynyt ja antanut opettajille työrauhan. Toiminnan laajeneminen näkyy opiston opettajamäärän kasvussa. Musiikkiopistossa on myös mahdollisuus sivuaineopintoihin, musiikin teoriaopintoihin sekä orkesteritoimintaan. Ajanmukainen nuotisto on erittäin tärkeä, jotta nuoret pääsevät kiinni myös ajankohtaisen musiikin esittämiseen.

Loimaan musiikkiopistolle on myönnetty Erasmus+ -akreditointi vuosille 2022–2027 ja kahden opettajan vierailu toteutui eurooppalaisissa musiikkiopistoissa. Nykyinen hanke oli voimassa vuoden 2024 toukokuun loppuun.

Loimaan musiikkiopistossa toimii myös tanssilinja, aineina baletti, nykytanssi ja lastentanssi.

13. Tekninen- ja ympäristöpalveluala

Tekniset ja ympäristöpalvelut -palveluala jaetaan seuraaviin palvelualueisiin: hallinto, rakennus- ja ympäristövalvonta, kunnallistekniset palvelut, tilapalvelut, mittaus- ja paikkatietopalvelut sekä ruoka- ja siivouspalvelut.

Palvelualan toteutuneet toimintatuotot vuonna 2023 olivat 4,126 m€. Toimintatuotot olivat muutettuun talousarvioon verrattuna hyvin linjassa. Huomattavaa on kuitenkin se, että edellisenä vuonna 2022 toteuma oli 1,924 m€, eli toimintatuotot kasvoivat 2,2 m€. Talousarviovaiheessa tämä oli jo ennakoitavissa muiden toimintatuottojen kasvun takia, mutta tilinpäätösasiakirjaa lukiessa ei käy yksiselitteisesti ilmi, mistä näin suuri lisäys on peräisin. Tarkastuslautakunta olettaa, että huomattava tasonnosto voisi liittyä hyvinvointialueelle siirtyneiden tilojen vuokratuloista. Olisikin toivottavaa, että jatkossa merkittävimmät poikkeamat edellisvuoden toteutuneisiin lukuihin verraten olisi selvitetty paremmin.

Palvelualan toimintakulut vuonna 2023 olivat 11,141 m€. Toimintakulut ylittivät muutettuun talousarvioon nähden 239 000 €. Toisaalta toteutuneet toimintakulut olivat noin 300 000 € pienemmät verrattuna vuoden 2022 toteutuneisiin lukuihin. Merkittävimmät poikkeamat olivat henkilöstökuluissa, jossa toteuma oli 447 000 € alle budjetoidun, palvelujen ostoissa, jotka ylittivät budjetin 406 000 € ja aineissa ja tarvikkeissa, jossa ylitystä oli 284 000 €.

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan henkilöstökulujen lasku edelliseen vuoteen verrattuna on perustunut suurilta osin ruoka -ja siivouspalveluiden henkilöstön vähentymiseen. Oletettavasti tämä

selittyy henkilöiden siirtymisellä hyvinvointialueelle. Syytä tähän ei kuitenkaan ole kerrottu tilinpäätösasiakirjassa.

Tilapalvelujen osalta suurimmat kuluylityksen oli kerrottu täsmällisesti ja yksittäisinä nostoina mainittakoon kiinteistöjen talvikunnossapidosta aiheutuneet budjettilytykset sekä lämmityskulujen kasvu. Tämä on hyvin ymmärrettävää vallinneiden sääolojen takia. Myös aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostojen toteuma ylitti budjetoidun, mutta varsin perustelluista syistä.

Kunnallisteknisissä palveluissa palvelujen ostot ylittyivät huomattavasti, ylitystä kertyi 280 000 €. Toisaalta arvioitua pienemmät henkilöstökulut ja aineiden ja tarvikkeiden ostot tasapainottivat toimintakuluja. Suurimpana yksittäisenä syynä palvelujen ostojen ylitykseen oli ennakoimattomien ympäristövahinkojen kunnostustöistä johtuvat kustannukset. Kyse oli öljyvahingoista johtuneet maanpuhdistustyöt Virttaalla ja Metsämaalla. Jos öljyvahingon aiheuttajaa ei saada hoitamaan vahingosta johtuvia puhdistustöitä, on kaupunki viime kädessä vastuussa pilaantuneiden maiden kunnostuksesta. Tällaisia kuluja ei yleensä budjetoida talousarvioon ja koska ne ovat kertaluontoisia eriä. Loppuosa kuluylityksistä selittyy katujen, ulkoliikuntapaikkojen, puistojen ja leikkikenttien kunnossapidosta. On tietenkin asukkaiden viihtymisen kannalta hyvä asia, että yleisistä paikoista huolehditaan eikä päästetä retuperälle. Tulevien talousarvioiden yhteydessä olisi suositeltavaa, että edellä mainitut asukkaiden yleisessä käytössä olevat ulkoilupaikat huomioitaisiin paremmin etukäteen.

Tarkastuslautakunta on aiemmissa arviointikertomuksissa ottanut kantaa henkilöstöressurssien riittävyteen. Saatujen selvitysten mukaan uudet rekrytoinnit viimeisen kahden vuoden ajalta ovat olleet onnistuneita ja tarpeellisia. Siksi vuoden 2023 aikana hankkeiden eteneminen ei jäänyt kiinni henkilöstöressurssien puutteesta. Kun resurssit ovat nyt ajan tasalla, pyytää tarkastuslautakunta kiinnittämään enemmän huomiota kaupungin omistuksessa oleviin käyttämättömiin kiinteistöihin. Tiloista on tehty kartoitusta, mutta olisi syytä myös tehdä toimenpiteitä.

Loimaan kaupungin omistamien käyttämättömien tai vajaalla käytöllä olevien kiinteistöjen kohtalot tulisi saada ratkaistua. Ei ole järkevää kuluttaa varoja huonokuntoisten kiinteistöjen ylläpitoon, joita ei ole tarkoituskaan käyttää. Toisaalta kaupungin omistuksessa on myös ihan käyttökunnossa olevaa kiinteistökantaa, jota olisi mahdollista ottaa uudelleen käyttöön pienin kustannuksin. Siten voitaisi säästyä suuremmilta investoinneilta. Jos tiloille ei löydy sopivaa käyttötarkoitusta, ei niitä kannata pitää kaupungin taakkana. Tästä esimerkkinä on Tiaisentien D-talon ja Kojonkulman "ryhmiä" purkutarve. Pitää rohkeasti luopua sellaisesta vanhasta, joka rasittaa kaupungin taloutta. Tilalle voidaan tehdä jotain uutta.

Investoinnit ja hankesuunnitelmat on käsitelty erikseen arviointikertomuksen kohdassa investoinnit.

Loimaan kaupungin tekniseen- ja ympäristöpalveluun kuuluu elinympäristöön liittyvät asiat ja vastuuhenkilö on tekninen johtaja. Muutamana aiempina vuonna palvelualan toimintaa on varjostanut resurssipula, joka on johtanut etenkin investointien viivästyksiin. Vuoden 2023 aikana tilanne on korjautunut selkeästi ja toimintaan on saatu johdonmukaisuutta.

Teknisen- ja ympäristöpalvelualan vastuulla olevia toimia on tehty vuoden 2023 aikana hyvin. Asumisviihtyvyyteen vaikuttavia asioita ovat muun muassa: leikkipuistojen huolto ja hoito sekä välineiden uusiminen, matonpesupaikkojen uusiminen ja ulkoliikuntapaikkoihin panostaminen. Näiltä osin budjetti ylitettiin, mutta nämä ovat hyvin asumisen teemavuoteen sopineita kehityskohteita.

Strategialinjauksiin perustuvat tavoitteet ja niiden toteuma on esitetty Loimaan kaupungin tilinpäätöksessä selkeästi. Toimenpiteet ja arviointivälineet /mittarit on tuotu hyvin esille.

14. Tarkastuslautakunnan toimenpide-esitykset

Yleisiä huomioita tilinpäätösasiakirjasta 2023: kiitosta siitä, että nyt myös vaikuttajatoimielinten eli nuorisovaltuuston, vanhusneuvoston ja vammaisneuvoston jäsenet on mainittu tilinpäätösasiakirjassa.

Loimaan kaupungin omistamien käyttämättöminä tai vajaalla käytöllä olevien rakennusten kohtalot olisi syytä saada ratkaistua.

Tarkastuslautakunta pyytää tarkempaa erittelyä investointien maksuerien jakautumisesta Loimaan Veden ja Loimaan kaupungin välillä.

Tarkastuslautakunta pyytää kiinnittämään erityistä huomiota kuntalaisaloitteiden osin ylipitkään käsittelyaikaan sekä toivoo läpinäkyvyyttä kuntalaisaloitteiden käsittelyyn. Lisäksi käsitellyistä aloitteista olisi tiedotettava riittävän laajasti aloitteen tekijälle ja kuntalaisille.

Tarkastuslautakunta kehoittaa viranhaltijoita harkitsemaan hankintojen kilpailuttamista kuntalaisten etujen nimissä silloinkin, kun viranhaltijapäätöksen rajat eivät vielä ylittyisikään.

Innofactorin tuottama asiakirjojen hallintajärjestelmä tulee saattaa toimivalle tasolle. Dokumentit eivät voi hävitä tai olla saavuttamattomissa niiltä, joilla on oikeus päästä tietoihin käsiksi.

15. Allekirjoitukset

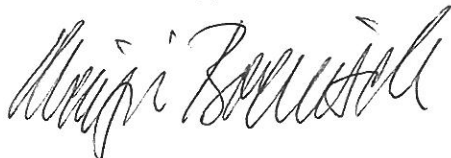
Loimaalla 4.6.2024

Pulliainen Markku, pj.

Heinonen Riina, vpj

Boenisch Maiju

Helander Mimosa

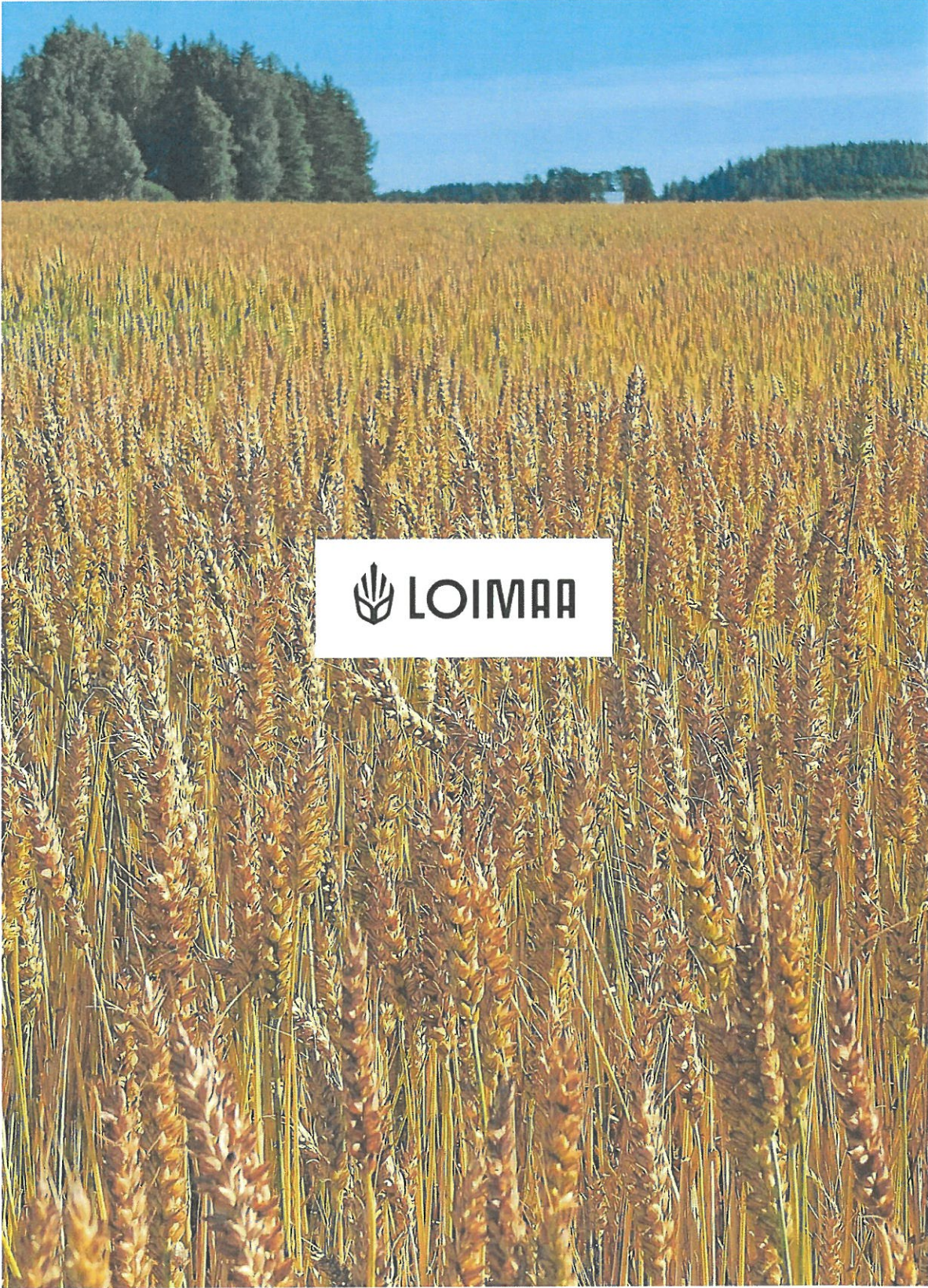
Kannisto Kimmo

Kojo Sakari

Ollila Riikka

 LOIMAA